

SUBJECT : SANSKRIT

CHAPTER NO: 2

CHAPTER NAME: BILASYABANI KADAPI ME

NA SRUTA

PPT-4

CHANGING YOUR TOMORROW

द्वितीयः पाठः

बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता

Expected Learning Outcome

- १ . नौतिकज्ञानस्य वुद्धिः
- २ . अर्जितज्ञानस्य दृढीकरणम्

Question-2

एकपदेन उत्तरं लिखत—(एक पद में उत्तर लिखिए—)

- (क) सिंहस्य नाम किम्?
- (ख) गुहायाः स्वामी कः आसीत्?
- (ग) सिंहः कस्मिन् समये गुहायाः समीपे आगतः?
- (घ) हस्तपादादिकाः क्रियाः केषां न प्रवर्तन्ते?
- (ङ) गुहा केन प्रतिध्वनिता?

Ans.

(क) खरनखरः, (ख) दधिपुच्छः, (ग) सूर्यास्तसमये, (घ) भयसंत्रस्तमनसाम्, (ङ) उच्चगर्जनेन।

पूर्वपाठस्य आलोचना -

- १ . शृगालः कुत्र पलायितः ?
- २ . गृहा केन प्रतिध्वनिना ?
- ३ . गुहायाः स्वामी कः आसीत् ?
- ४ . शृगालः कुत्र पलायितः ?
- ५ . कः शोभते ?

Question-3

मञ्जूषातः अव्ययपदं धित्वा वाक्यानि पूरयत—(मञ्जूषा से अव्यय शब्दों को चुनकर वाक्य पूरे कीजिए—)

सदा बहिः दूरं तावत् तर्हि तदा

- (क) यदा दशवादनं भवति छात्राः विशालाय गच्छन्ति।
(ख) सूर्यः पूर्वदिशायां उदेति।
(ग) शृगालः गुहायाः आसीत्।
(घ) स च यावत् पश्यति, सिंहपदपद्मतिः गुहायां प्रविष्टा दृश्यते।
(ङ) शृगालोऽपि ततः पलायमानः अपठत्।
(च) यदि सफलताम् इच्छसि आलस्यं त्यज।

Ans.

- (क) तदा
(ख) सदा
(ग) बहिः
(घ) तावत्
(ङ) दूरं
(च) तर्हि

Question-4

पूर्णवाक्येन उत्तरत—(पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए—)

- (क) खरनखरः कुत्र प्रतिवसति स्म?
- (ख) महतीं गुहां दृष्ट्वा सिंहः किम् अचिन्तयत्?
- (ग) शृगालः किम् अचिन्तयत्?
- (घ) शृगालः कुत्र पलायितः?
- (ङ) किं विचार्य सिंहः शृगालस्य आह्वानमकरोत्?
- (च) अस्यां कथायां कस्य चातुर्यं निरूपितं सिंहस्य शृगालस्य वा?

Ans.

- (क) खरनखरः कस्मिंश्चित् वने प्रतिवसति स्म।
- (ख) महतीं गुहां दृष्ट्वा सिंहः अचिन्तयत्—“नूनम् एतस्यां गुहायां रात्रौ कोऽपि जीवः आगच्छति। अतः अत्रैव निगूह्य भूत्वा तिष्ठामि” इति।
- (ग) शृगालः अचिन्तयत्—“अहो विनष्टोऽस्मि। नूनम् अस्मिन् बिले सिंहः अस्ति इति तर्कयामि। तत् किं करवाणि?”
- (घ) शृगालः दूरं पलायितः।
- (ङ) मम आह्वानं श्रुत्वा सः बिले प्रविश्य मे भोज्यं भविष्यति इति विचार्य सिंहः शृगालस्य आह्वानम् अकरोत्।
- (च) अस्यां कथायां शृगालस्य चातुर्यं निरूपितम्।

Question-5

मञ्जूषातः अव्ययपदानि खित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—(मञ्जूषा से अव्यय पदों को चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए—)

सहसा, दूरे, क्रमशः, यदा, तदा, परन्तु, यदि, तर्हि, तत्र

एकस्मिन् वने कश्चन व्याधः जालं विस्तोर्य.....स्थितः।आकाशे सपरिवारः
कपोतराजः चित्रग्रीवः निर्गतः।तण्डुलकणानामुपरि कपोतानां लोभो जातः।
.....राजा तत्र सहमतः नासीत्। तस्य युक्तिः आसीत्.....निर्जने वने कोऽपि मनुष्यो
नास्ति.....कुतो वा तण्डुलकणानां सम्भवः?राज्ञः उपदेशमस्वीकृत्य ते
नीचैः आगता,जाले निपतिताः। अतः उक्तम् '.....विदधीत न क्रियाम्'।

Ans.

दूरे, तत्र, क्रमशः, परन्तु, यदि, तर्हि, यदा, तदा, सहसा।

Question-6

घटनाक्रमानुसारं वाक्यानि लिखत—(वाक्यों को घटना के क्रम अनुसार लिखिए—)

- (क) गुहायाः स्वामी दधिपुच्छः नाम शृगालः समागच्छत्।
- (ख) सिंहः एकां महतीं गुहाम् अपश्यत्।
- (ग) परिभ्रमन् सिंहः क्षुधार्तो जातः।
- (घ) दूरस्थः शृगालः रवं कर्तुमारब्धः।
- (ङ) सिंहः शृगालस्य आह्वानमकरोत्।
- (च) दूरं पलायमानः शृगालः श्लोकमपठत्।
- (छ) गुहायां कोऽपि अस्ति इति शृगालस्य विचारः।

Ans.

- (क) परिभ्रमन् सिंहः क्षुधार्तो जातः।
- (ख) सिंहः एकां महतीं गुहाम् अपश्यत्।
- (ग) गुहायाः स्वामी दधिपुच्छः नाम शृगालः समागच्छत्।
- (घ) गुहायां कोऽपि अस्ति इति शृगालस्य विचारः।
- (ङ) दूरस्थः शृगालः रवं कर्तुमारब्धः।
- (च) सिंहः शृगालस्य आह्वानमकरोत्।
- (छ) दूरं पलायमानः शृगालः श्लोकमपठत्।

EXTRA QUESTIONS

- १ . श्रेण्याम् छात्रैभ्यः एका परीक्षा करणीयम्
- २ . कः शोभते ?
- ३ . शृगालस्य नाम किम् ?
- ४ . सिंहस्य नाम किम् आसीत् ?
- ५ . गृहासमीपमागत्य शृगालः किम् पश्यति ?
- ६ . शृगालः कुत्र पलायितः ?

सन्धि :

क्षुधार्त्तः

तच्छृत्वा

कस्मिश्चित्

कोऽपि

शृगालोऽपि

प्रत्यय

भुत्वा –

दृष्ट्वा –

प्रातः -

आरब्धः -

प्रविश्य -

गृहकार्य -

प्रश्नोत्तरम् उत्तर पुस्तिकाया लिखत ।

ODM EDUCATIONAL GROUP